

Kasvun ja oppimisen lautakunta 24.09.2025 § 236

§ 236

Kasvun ja oppimisen lautakunnan lausunto kaupunginjohtajan investointikehyksestä

Valmistelijat / lisätiedot:
Helin Erko
Toivonen Auli
Nääppä Roosa
Matti Virpi
Nurmi Juha
Erma Tapio
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Kasvun ja oppimisen toimialajohtaja Narvo-Akkola Merja

Kasvun ja oppimisen lautakunta toteaa lausuntonaan vuosien 2026–2035 investointiohjelmasta:

- 1
Investointiohjelmaan sisältyvät päiväkotien, koulu- ja lukiohankkeet vastaavat palvelutarpeen ennakoituun kasvuun investointikaudelle, mikäli yksityiselle varhaiskasvatukselle suunniteltu merkittävä osuus toteutuu.
- 2
Varhaiskasvatuksen palveluverkon kehittymistä tulee seurata vuosittain ja varmistaa riittävät varhaiskasvatuspaikat.
- 3
Päiväkotien ja koulujen hankkeiden aikataulut tulee ketjuttaa siten, että saatavilla on riittävät väistötilat ja olemassa oleva väistökapasiteetti voidaan hyödyntää täysmääräisesti.
- 4
Hankkeet on käynnistettävä investointiohjelman aikataulutuksen mukaisesti palvelutarpeeseen vastaamiseksi.
- 5
Olemassa olevien rakennusten peruskorjaustarpeita tulee tarkastella vuosittain ja laatia investointiohjelman valmistelun tueksi pidempiaikainen korjaussuunnitelma myös perusopetuksen osalta.

Käsittely

Puheenjohtaja Laiho teki Wallsin, Lievosen ja Hietanen-Tanskasen kannattamana seuraavan muutosehdotuksen päätösehdotuksen kohtaan 1:

”Investointiohjelmaan sisältyvät päiväkotien ja kouluhankkeet vastaavat palvelutarpeen ennakoituun kasvuun investointikaudelle, edellyttäen että yksityiselle varhaiskasvatukselle suunniteltu merkittävä osuus toteutuu.

Lukiopaikkojen osalta investointisuunnitelma ei vastaa Espoon nuorten lisääntyneisiin lukiopaikkatarpeisiin. Uusien lukiopaikka- ja tilatarpeiden osalta on huomioitava myös lukioiden alueellinen saavutettavuus. Erityisesti lukiopaikkojen vajaukseen Pohjois- ja Keski-Espoon alueella vastaisi Kuninkaantien lukion laajentaminen tai lisätilan hankkiminen läheltä nykyistä lukiota. Leppävaaran urheilupainotteiselle lukiolle tulee saada asianmukaiset tilat Leppävaaran urheilupuiston välittömästä läheisyydestä ja hankkeen suunnittelu tulee aloittaa.”

Kokko teki Wallsin, puheenjohtaja Laihon, Lievosen ja Hietanen-Tanskasen kannattamana seuraavan muutosehdotuksen päätösehdotuksen kohtaan 2:

”Varhaiskasvatuksen palveluverkon kehittymistä tulee seurata vuosittain ja varmistaa riittävät varhaiskasvatuspaikat. UUSIEN VARHAISKASVATUSPAIKKOJEN SUUNNITTELUSSA TULEE OTTAA HUOMIOON YKSITYISEN JA KUNNALLISEN VARHAISKASVATUSPAIKKOJEN SUHTEELLINEN JAKAUTUMINEN.”

Puheenjohtaja Laiho teki Wallsin ja Hietanen-Tanskasen kannattamana seuraavan lisäysehdoituksen päätösehdotuksen kohtaan 3:

”Lisätään sana turvallinen eli uusi muotoiluehdotus: Päiväkotien ja koulujen hankkeiden aikataulut tulee ketjuttaa siten, että saatavilla on riittävät ja TURVALLISET väistötilat ja olemassa oleva väistökapasiteetti voidaan hyödyntää täysmääräisesti.”

Walls teki puheenjohtaja Laihon ja Hietanen-Tanskasen kannattamana seuraavan lisäysehdoituksen:

”Lautakunta toivoo, että toimiala yhdessä Tilapalveluiden kanssa tarkastelee, huomioi sekä tarvittaessa tuo lautakunnalle riittävän varhaisessa vaiheessa vaihtoehtoisia esityksiä kustannusvertailuineen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen tilatarpeisiin, kuten esimerkiksi siirtokelpoisia päiväkoti- ja koulutiloja. Lautakunta korostaa lisäksi, että erityisen tärkeää on varmistaa riittävien ja toimialan palvelutarpeen kannalta optimaalisten Y-tonttien saatavuus kaikille toimialan tuleville tilahankkeille.”

Peltoniemi teki Wallsin, puheenjohtaja Laihon ja Hietanen-Tanskasen kannattamana seuraavan lisäysehdoituksen:

”Lautakunta toteaa, että päiväkoti-, koulu- ja lukiohankkeiden palveluverkon suunnittelussa ja toteutuksessa myös selvityskohteiden osalta riittävä rahoitus tulee turvata, jotta tosiasiallista palvelutarvetta vastaava varhaiskasvatus- ja perusopetuspaikkojen sekä lukiopaikkojen määrä kyetään varmistamaan.”

Peltoniemi teki Wallsin, puheenjohtaja Laihon, Lievosen ja Hietanen-Tanskasen kannattamana seuraavan lisäysehdoituksen:

”Lautakunta toivoo huomioitavan investointiohjelmaan sisältyvien päiväkoti-, koulu- ja lukiohankkeiden palveluverkon suunnittelussa, toteutuksessa ja peruskorjauksessa esteettömyyden toteutumisen kaikissa yksiköissä ja myös niin, että sekä aistiesteettömyys ja aistiystävällisyys sisältyvät esteettömyyssuunnitelmaan.”

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja Laiho tiedusteli, voidaanko puheenjohtajan muutosehdotus yksimielisesti hyväksyä. Koska sitä ei vastustettu, puheenjohtaja totesi sen tulleen yksimielisesti hyväksytyksi.

Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko Kokon muutosehdotus yksimielisesti hyväksyä. Koska sitä ei vastustettu, puheenjohtaja totesi sen tulleen yksimielisesti hyväksytyksi.

Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko puheenjohtajan lisäysehdotus yksimielisesti hyväksyä. Koska sitä ei vastustettu, puheenjohtaja totesi sen tulleen yksimielisesti hyväksytyksi.

Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko Wallsin lisäysehdotus yksimielisesti hyväksyä. Koska sitä ei vastustettu, puheenjohtaja totesi sen tulleen yksimielisesti hyväksytyksi.

Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko Peltoniemen lisäysehdotus yksimielisesti hyväksyä. Koska sitä ei vastustettu, puheenjohtaja totesi sen tulleen yksimielisesti hyväksytyksi.

Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko Peltoniemen lisäysehdotus yksimielisesti hyväksyä. Koska sitä ei vastustettu, puheenjohtaja totesi sen tulleen yksimielisesti hyväksytyksi.

Päätös

Kasvun ja oppimisen lautakunta totesi lausuntonaan vuosien 2026–2035 investointiohjelmasta:

1

Investointiohjelmaan sisältyvät päiväkotij- ja kouluhankkeet vastaavat palvelutarpeen ennakoituun kasvuun investointikaudelle, edellyttäen että yksityiselle varhaiskasvatukselle suunniteltu merkittävä osuus toteutuu. Lukiopaikkojen osalta investointisuunnitelma ei vastaa Espoon nuorten lisääntyneisiin lukiopaikkatarpeisiin. Uusien lukiopaikka- ja tilatarpeiden osalta on huomioitava myös lukiodien alueellinen saavutettavuus. Erityisesti lukiopaikkojen vajaukseen Pohjois- ja Keski-Espoon alueella vastaisi Kuninkaantien lukion laajentaminen tai lisätilan hankkiminen läheltä nykyistä lukiota. Leppävaaran urheilupainotteiselle lukiolle tulee saada asianmukaiset tilat Leppävaaran urheilupuiston välittömästä läheisyydestä ja hankkeen suunnittelu tulee aloittaa.

2

Varhaiskasvatuksen palveluverkon kehittymistä tulee seurata vuosittain ja varmistaa riittävät varhaiskasvatuspaikat. Uusien varhaiskasvatuspaikkojen suunnittelussa tulee ottaa huomioon yksityisen ja kunnallisen varhaiskasvatuspaikkojen suhteellinen jakautuminen.

3

Päiväkotien ja koulujen hankkeiden aikataulut tulee ketjuttaa siten, että saatavilla on riittävät ja turvalliset väistötilat ja olemassa oleva väistökapasiteetti voidaan hyödyntää täysmääräisesti.

4

Hankkeet on käynnistettävä investointiohjelman aikataulutuksen mukaisesti palvelutarpeeseen vastaamiseksi.

5

Olemassa olevien rakennusten peruskorjaustarpeita tulee tarkastella

vuosittain ja laatia investointiohjelman valmistelun tueksi pidempiaikainen korjaussuunnitelma myös perusopetuksen osalta.

Lisäksi lautakunta toivoi, että toimiala yhdessä Tilapalveluiden kanssa tarkastelee, huomioi sekä tarvittaessa tuo lautakunnalle riittävän varhaisessa vaiheessa vaihtoehtoisia esityksiä kustannusvertailuineen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen tilatarpeisiin, kuten esimerkiksi siirtokelpoisia päiväkotij- ja koulutiloja. Lautakunta korostaa lisäksi, että erityisen tärkeää on varmistaa riittävien ja toimialan palvelutarpeen kannalta optimaalisten Y-tonttien saatavuus kaikille toimialan tuleville tilahankkeille.

Lautakunta totesi, että päiväkotij-, koulu- ja lukiohankkeiden palveluverkon suunnittelussa ja toteutuksessa myös selvityskohteiden osalta riittävä rahoitus tulee turvata, jotta tosiasiallista palvelutarvetta vastaava varhaiskasvatus- ja perusopetuspaikkojen sekä lukiopaikkojen määrä kyetään varmistamaan.

Lautakunta toivoi huomioitavan investointiohjelman sisältyvien päiväkotij-, koulu- ja lukiohankkeiden palveluverkon suunnittelussa, toteutuksessa ja peruskorjauksessa esteettömyyden toteutumisen kaikissa yksiköissä ja myös niin, että sekä aistiesteettömyys ja aistiystävällisyys sisältyvät esteettömyyssuunnitelmaan.

Selostus

Kaupunginjohtaja on antanut kesäkuussa kehyksen valmisteluohjeen, jonka pohjalta toimialat ja tulosalue vievät esitykset lautakuntien ja jaostojen käsiteltäväksi viimeistään syyskuun aikana. Kehysohjeen yhteydessä on annettu myös alustava 10 vuoden investointikehys. Lautakunnat ja jaostot tekevät esitykset kaupunginjohtajan talousarvioesityksen jatkovalmistelua varten.

Kaupunginhallitus käsittelee talousarvion kehystä ja vuoden 2026 veroprosentteja 6.10.2025. Valtuusto päättää Espoo-tarinasta, talousarvion kehyksestä ja vuoden 2026 veroprosenteista 20.10.2025. Kaupunginjohtajan talousarvioesitys julkaistaan 28.10.2025. Valtuusto päättää vuoden 2026 talousarviosta sekä vuosien 2027–2028 taloussuunnitelmasta 4.12.2025.

Lähtökohdat talousarviovalmisteluun ja kaupungin talouden epätasapaino

Kaupungin rahoituspohjan muutos ja toimintaympäristön epävarmuus heijastuvat vahvasti tulevien vuosien talouden suunnitteluun. Vuosien 2026–2028 talouden suunnittelua tehdään tilanteessa, jossa hyvinvointialueuudistus on muuttanut olennaisesti Espoon rahoituspohjaa. Verotuloja leikattiin uudistuksen yhteydessä merkittävästi enemmän kuin mitä sote-palvelujen järjestämiseen käytettiin rahoitusta. Samaan aikaan talouden alavireinen suhdanne ja työttömyyden kasvu hidastavat verotulojen kehitystä, jonka takia tänä vuonna ollaan jäämässä verotulotavoitteesta. Lisäksi käynnissä on valtionosuusuudistus, jonka on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2027 alusta. Uudistuksessa on merkittäviä riskejä Espoon taloudelle, sillä selvityshenkilöiden esityksen mukaan uudistus tulisi leikkaamaan Espoon rahoituspohjaa vuositasolla yli 60 milj. euroa. Uudistuksesta ei ole vielä päätöksiä, joten sen mahdollisia vaikutuksia ei ole voitu sisällyttää valmisteluun.

Kaupungin tulojen ja menojen kasvun välillä on merkittävä epätasapaino, joka tulee edellyttämään toimenpiteitä koko taloussuunnitelmakauden ajan. Kaupungin kasvun myötä palveluihin käytettävät menot kehittyvät nopeammin kuin tulot. Tämä asettaa haasteita sille, millainen kaupungin menojen kasvu voi tulevalla taloussuunnitelmakaudella olla. Menojen kasvua tulee hillitä, jotta kestävä talouden tasapaino voidaan saavuttaa. Tästä syystä tavoitteena on menojen kokonaiskasvun hidastuminen jokaisena taloussuunnitelmakauden vuotena.

Kaupungin talouden kehityksestä on laadittu erilaisia vuoteen 2035 ulottuvia skenaarioita. Vuosien 2026–2028 kehyskauden tulojen ja menojen sekä perusuran mukaisen vuosien 2029–2035 kasvun ja 10 vuoden investointikehyksen mukaan lasketussa skenaariossa kaupungin rahavirta on yli 1,2 mrd. negatiivinen. Kaupungin vuosikate jää alhaiseksi ja tulos kääntyy negatiiviseksi, ollen negatiivinen koko taloussuunnitelmakauden. Tulorahoitus on riittämätön suhteessa investointien rahoitustarpeeseen. Kasvava investointitaso edellyttää voimakasta velkarahoitusta, mikäli tulorahoitusta ei taloussuunnitelmakauden aikana pystytä parantamaan.

Vuoden 2026 talousarviossa varauduttu kattavasti palvelutarpeisiin

Vuodelle 2026 on kehyksessä varauduttu n. 3,5 % menojen kokonaiskasvuun, joka on hyvin runsas huomioden kaupungin heikkenevä tulokehitys. Menokehyksessä on huomioitu myös kaupungin sisällä olevia erityistarpeita. Tästä syystä erityisesti kasvun ja oppimisen toimialalle sekä elinvoiman tulosalueelle on varattu keskimääräistä suurempi kasvu kattamaan kasvavaa palvelutarvetta, työttömyyden hoitoa sekä siihen liittyviä kuluja.

Jo tässä vaiheessa on valmistelussa huomioitava, että seuraavien vuosien menojen kasvu suhteutetaan tulopohjan kehittymiseen ja investointien rahoituskykyyn. Se käytännössä tarkoittaa seuraaville vuosille maksimissaan n. 3,1–3,3 prosentin kasvumahdollisuutta. Tämä tulee ottaa huomioon jo vuoden 2026 valmistelussa ja palvelujen järjestämisessä tuleville vuosille.

Kehyksen valmisteluohjeessa kaupungin vuoden 2026 tulos on negatiivinen, - 22,9 milj. euroa ja tuloksen ennakoidaan pysyvän negatiivisena koko taloussuunnitelmakauden ajan. Talouden epätasapaino tulee edellyttämään lisätoimenpiteitä tuleville vuosille.

Mittavan investointiohjelman toteuttaminen jatkuu – lisäpanostuksia peruskorjauskorjaushjelmaan, elinvoimaan ja digikehittämiseen

Investointiohjelma laaditaan 10 vuoden jaksolle vuosille 2026–2035. Kaupunginjohtajan kehyksen valmisteluohjeen yhteydessä annettiin omaisuuslajikohtainen investointikehys vuosille 2026–2035, joka ohjaa investointiohjelman suunnittelua. Valmisteluprosessissa tarkennetaan ja päivitetään vuosittain kohteiden ajoitukset, huomioden palvelutarpeen kehitys ja kokonaistaloudellisesti paras tuotantotapa. Taloussuunnitelmakauden 2026–2028 kohteet on ajoitettu tarkemmin, kun taas myöhemmin kaudelle sijoittuvien kohteiden ajoitukset tai toteutusmuoto tarkentuvat tulevina vuosina.

Investointiohjelma pohjautuu valtuuston 4.12.2024 hyväksymään voimassa olevaan investointiohjelmaan vuosille 2025–2034. Investointiohjelmaan on valmistelun aikana päivitetty hankkeiden muuttuneita kustannus- ja

ajoitustietoja sekä huomioitu tarpeelliset kriittiset uudet kohteet. Vuoden 2025 talousarvioneuvotteluissa lisätyt koulu- ja päiväkotikohteet on huomioitu ja ajoitettu suunnitelmiin siten, että päiväkotikohteita toteutetaan kaupungin omana palvelutuotantona tai vaihtoehtoisesti hakemalla toteutukseen joustavuutta ja tarjoamalla yksityiselle toimijalle. Tulevien vuosien uusista kohteista 10 varhaiskasvatuksen kohdetta tullaan tarjoamaan yksityisen toimijan toteutettavaksi. Tällä varmistetaan tarvittavien varhaiskasvatuspaikkojen toteuttaminen, markkinan kehittyminen ja toisaalta investointitarpeen hillitseminen. Kaupunkitasoisella prosessilla ja toimenpiteillä varmistetaan edellytykset yksityisen varhaiskasvatuksen osuuden kasvattamiseksi, valtuuston päättämän tavoitteen mukaisesti. Valtuusto on päättänyt osana Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelmaa, että yksityisen varhaiskasvatuksen osuus nostetaan vähintään 35 prosenttiin vuoteen 2029 mennessä. Investointiohjelman valmistelussa arvioidaan vuosittain edellytyksiä, markkinatilannetta ja varhaiskasvatuksen tilatarpeen alueellista kehitystä.

Kaupunki investoi edelleen voimakkaasti kasvuun ja peruskorjauksiin. Investointitaso on korkea ja nettoinvestoinnit ovat yli 400 milj. euroa vuonna 2026. Kaupunki investoi kaikkiaan 2,9 mrd. eurolla seuraavan 10 vuoden aikana. Lisäksi vuokratiloihin käytetään yli 400 milj. euroa.

Kaupunginjohtajan investointikehyksessä jo nyt mittavaan investointiohjelmaan on tehty lisäyksiä ja seuraavia keskeisiä muutoksia, jotka kasvattavat investointikehystä kokonaisuudessaan noin 230 milj. euroa:

1. Toimitilainvestointeihin on lisätty päiväkotien peruskorjausohjelmaan yhteensä 16 korjattavaa tai uudisrakennuksella korvattavaa päiväkotikohdetta.
2. Tilapalvelut-liikelaitos on arvioinut korjaustarpeessa olevat kohteet ja niiden ajoituksen 10 vuoden ohjelmakaudelle. Kokonaisuus lisää investointimenoja yhteensä noin 50 milj. eurolla.
3. Uusina koulukohteina lähivuosille on nostettu Nöykkiön ja Lähderannan koulujen peruskorjaus ja laajennus yhteensä 33 milj. euroa.
4. Elinvoiman uusina hankkeina ohjelmaan on lisätty Matinkylän uimarannan ja Kivenlahden kentän puku- ja huoltorakennukset. Lisäksi varaudutaan Espoonlahden uimahallin vuosittaisiin ylläpitokorjauksiin lähivuosina. Tapiolan uimahallin kustannusnousu on huomioitu hankkeen määrärahoissa.
5. Infrainvestointiohjelmaan on tehty päivityksiä ja kustannusarvioiden tarkastuksia. Ohjelmaan on lisätty urheilupuiston infrarakentaminen yhteensä n. 40 milj. euroa.
6. Muissa investoinneissa on huomioitu mm. Teatterin varustaminen ja esitystekniikka sekä IT-investoinneissa mm. palkanmaksujärjestelmän kilpailutus, KYT:n pääjärjestelmien uusintoja, oppilashallinnon pääjärjestelmän uudistus sekä työllisyyden digipalvelukehitys. Myös maanhankinnan varausta on korotettu. Lisäykset yhteensä 49 milj. euroa.

Länsiradasta sekä kaupungin hallinnon tilat yhteen kokoavasta espoolaisten talosta päätetään valtuustossa erikseen.

Investointikehys

Joulukuussa 2024 hyväksyttyyn investointiohjelmaan vuosille 2025–2034 lisättiin merkittävä määrä päiväkoti- ja koulukohteita. Näiden kohteiden

aikataulutusta on tarkennettu valmisteilla olevaan investointiohjelmaan Tilapalvelut-liikelaitoksen kanssa huomioiden kaavoitustilanne, hankkeen kiireellisyys, hankkeen vaatima suunnittelu- ja rakennusaika sekä palveluntarve. Osa hankkeista perustuu olemassa olevaan tarpeeseen, joita tuleekin edistää mahdollisimman nopeasti.

Kasvun ja oppimisen palveluntarpeen pohjana on Espoon Tutkimus ja tilastot -yksikön tuottama suuralueittainen väestöennuste 2023–2033. Espoon väestön ennustetaan kasvavan noin 6000 asukkaan vuosivauhtia. Lasten määrän kasvu ei ole alueellisesti tasaista, vaan kasvaa nopeasti uusilla ja täydentyvillä alueilla. Nykyinen palveluverkko voi siten olla riittämätön paikkamäärältään ja/tai sijaita uusien asukkaiden palveluntarpeeseen nähden väärässä paikassa.

Tilapalvelut-liikelaitos vastaa peruskorjaushankkeiden esityksistä investointiohjelmaan. Investointiohjelmaan on lisätty peruskorjausohjelmaan yhteensä 16 korjattavaa tai uudisrakennuksella korvattavaa päiväkotikohdetta. Investointiohjelma ei sisällä vastaavasti koulujen peruskorjauksia, vaan suurin osa investointiohjelmaan lisätyistä koulukohteista perustuvat palveluntarpeeseen. Investointiohjelmaan on lisätty kaksi koulujen välttämätöntä peruskorjausta. Peruskorjaustarpeita tulee tarkastella vuosittain ja laatia investointiohjelman valmistelun tueksi pidempiaikainen korjaussuunnitelma.

Peruskorjausten viivästyessä mahdolliset hoitamattomat sisäilmaongelmat aiheuttavat merkittäviä ongelmia ja haasteita rakennuksia käyttävien viihtyvyyteen, terveyteen ja tuottavuuteen tai pahimmassa tapauksessa joudutaan turvautumaan hätäväistöihin. Hätäväistöratkaisut ovat erittäin hankalia järjestää, toimialalle kalliita, vaikuttavat heikentävästi kohteen toimintaan sekä lasten ja oppilaiden perheisiin ja heidän arkeensa.

Uudisrakentamisessa sekä peruskorjauksissa mahdollisine laajennuksineen tulisi päästä tasaiseen ryhtiin, jolloin väistöjärjestelyt olisivat helpommat eivätkä aiheuttaisi merkittävää haittaa toimintayksiköissä tehtävälle perustyölle. Väistöjen suunnittelu edellyttää hankkeiden selkeää aikataulutusta. Aikatauluksissa tulee huomioida koko hankkeen vaatima aika aina kaavoituksesta käyttöönottoon saakka. Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa on pysyviä väistötiloja, joiden keskeytyksetön hyödyntäminen vaikuttaa myös koko toimialan vuokratkustannuksia vähentävästi.

2030-luvulle ajoitettujen sekä investointikauden yli menevien hankkeiden edellytykset, tontinkäyttö ja tarvittavat kaavat tulee valmistella etukäteen ennen kuin varsinainen hanke käynnistyy. Kaavoituksen ja hankkeiden yhtäaikainen eteneminen hidastaa rakennushankkeen toteutusta ja aiheuttaa merkittävän aikatauluriskin.

Lisäksi on varmistettava, että investointimäärärahaesitykset huomioivat rakentamisen lisäksi myös muut kustannuksiin vaikuttavat tekijät, mukaan lukien rakennuskustannusten nousun.

Suomenkielinen varhaiskasvatus

Nykyinen varhaiskasvatuksen palveluverkko ei ole kysyntään nähden riittävä. Päiväkodit ovat jo tällä hetkellä erittäin täynnä, eikä vapaata kapasiteettia ole. Keväällä 2025 479 lasta oli sijoitettuna poikkeusjärjestelyin olemassa oleviin varhaiskasvatustiloihin, esimerkiksi perustamalla uusia ylimääräisiä ryhmiä liikuntasaleihin tai muihin

päiväkodin yleisiin tiloihin. Samanaikaisesti esimerkiksi tiloihin liittyvien haasteiden vuoksi on myös välttämätöntä luopua joistakin pienistä ja epätarkoituksenmukaisista tiloista.

Arvioiden mukaan pienten alle 3-vuotiaiden lasten osuus ja määrä varhaiskasvatuksessa kasvaa, mikä vaikuttaa todelliseen käytössä olevaan kapasiteettiin ja tarvittavien ryhmätilojen määrään. Osallistumisasteen ennustetaan myös kasvavan edelleen.

Varhaiskasvatusikäisten määrän ennustetaan koko Espoon tasolla kasvavan tasaisesti koko investointikauden ajan. Kasvun ja oppimisen toimiala on arvioinut, että investointikaudella tarvitaan noin 7100 uutta varhaiskasvatuspaikkaa. Varhaiskasvatusikäisten määrän kasvun lisäksi vuosittaisissa arvioinneissa huomioidaan osallistumisaste, alle 3-vuotiaiden osuus sekä korvaavien paikkojen tarve ja nykyisten poikkeusjärjestelyjen määrä. Valmisteilla olevassa investointiohjelmassa olevat kunnalliset hankkeet kattavat noin 40 % tarvittavista uusista varhaiskasvatuspaikoista.

Yksityiset päiväkodit ovat osa palveluverkon kehittämissuunnitelmaa ja niiden osuutta pyritään kasvattamaan. Valtuusto on asettanut tavoitteeksi nostaa yksityisen varhaiskasvatuksen osuus 35 %:iin. Jotta tavoitteeseen päästään, talousarvioneuvotteluissa 2025 lisätyistä päiväkodeista 10 on siirretty selvityskohteisiin mahdollisesti yksityisten toimijoiden toteutettavaksi. Siirrolla tavoitellaan myös investointiohjelman toteuttamiskelpoisuutta siten, että päiväkotien valmistuttua kustannukset toteutuvat palvelusetelijärjestelmän kautta korkeintaan julkisen tuotannon tasoisina tai hieman sitä edullisempina. Yksityisen varhaiskasvatuksen on jo ennen siirtoa laskettu kattavan osan kokonaispaikkatarpeen kasvusta. Kokonaisuudessaan yksityisen varhaiskasvatuksen tulisi kattaa 60 % uusista varhaiskasvatuspaikoista investointikaudella.

Yksityiset päiväkodit ovat pääsääntöisesti kunnallisia päiväkoteja pienempiä, joten niitä tarvitaan käytännössä kunnallisia hankkeita enemmän. Yksityiselle jäävä osuus tarkoittaisi vähintään 34 uutta yksityistä päiväkotia. Kasvun ja oppimisen toimiala pitää määrää suurena, ottaen huomioon esimerkiksi yksityisten päiväkotitoimijoiden mahdollisuudet investointeihin sekä yksityisille päiväkodeille soveltuvien tonttien vähyyden. Investointiohjelmaan sisältyvät kunnalliset päiväkotihankkeet vastaavat palvelutarpeen ennakoituun kasvuun investointikaudelle, mikäli yksityiselle varhaiskasvatukselle suunniteltu merkittävä osuus toteutuu. Yksityisen varhaiskasvatuksen palveluverkon kehittymistä tulee seurata vuosittain ja varmistaa varhaiskasvatuslain mukaiset palvelut kaikilla alueilla.

Joillekin kunnallisen varhaiskasvatuksen hankkeille ja suurimmalle osalle tarvittavista yksityisistä päiväkodeista ei ole osoitettavissa vielä paikkaa. Mahdollisia sijainteja on haettava yhdessä Kaupunkiympäristön toimialan kanssa. Kasvun ja oppimisen toimiala pyrkii omalta osaltaan varmistamaan, että uusille kaavoitettaville alueille tulee riittävät varaukset varhaiskasvatuksen palveluille.

Kasvun ja oppimisen toimialan huoleen kohteiden kunnosta ja kestävyydestä on päiväkotien osalta vastattu lisäämällä yhteensä 16 peruskorjattavaa tai uudisrakennuksella korvattavaa päiväkotikohdetta. Valmisteltavaan investointiohjelmaan sisältyvien sekä muiden väistöä vaativien päiväkotien korjausten aikatauluja tulee vielä tarkastella väistöjen näkökulmasta. Väistökäytössä olevat tilat eivät saa olla ole korjausten välissä pitkiä aikoja tyhjiään. Osalta peruskorjauskohteista puuttuu myös vielä väistötilat.

Suomenkielinen perusopetus

Perusopetusikäisten määrä kasvoi koko Espoon tasolla n. 5600 (ei sisällä ruotsinkielisiä) vuodesta 2014 vuoteen 2024. Perusopetusikäisten määrän ennustetaan pysyvän suunnilleen nykyisellään vuosikymmenen loppuun ja kääntyvän kasvuun 2030 luvulla. Kasvualueilla perusopetusikäisten määrä kasvaa merkittävästi jo nyt. Investointiohjelmaan syksyllä 2024 nostetut investoinnit perustuvat osin jo realisoituneeseen palveluntarpeeseen. Rakennushankkeen vaatiman ajan vuoksi osa kohteiden valmistelumisaikatauluista on palvelutarpeen kannalta myöhässä. Lisääntynyt palveluntarve johtuu voimakkaasta muuttoliikkeestä, ja oppilaita on tullut perusopetukseen ennakoitua enemmän.

Investointitarpeita on aikataulutettu tilakapasiteetin ja oppilasennusteen välisenä erotuksena huomioiden laajemmat asuinrakentamisen hankkeet alueellisesti. Oppilasennuste on johdettu kaupungin tutkimustoimen asukasennusteesta ja osin vanhentamalla nykyisistä ikäluokista. Oppilasennusteen ennustettavuutta on kehitetty huomioimaan paremmin alueelliset siirtymät oppilasalueiden välillä sekä huomioimalla muuttoliikettä aiempien vuosien perusteella. Koko Espoon tasolla suomenkielisen perusopetuksen oppilasmäärän ennustetaan kasvavan noin 1200 oppilaalla vuoteen 2034 mennessä. Oppilasmäärän ennustetaan pysyvän melko tasaisena 2020 luvun lopulle asti ja kääntyvän kasvuun 2030-luvun puolella.

Syksyllä 2024 lisätyt investointikohteet kattavat nykyisen oppilaspaikkatarpeen 2030-luvulle mennessä. Investointiohjelman lähivuosien aikataulutusta on tarkennettu yhdessä Tilapalveluliikelaityksen kanssa palveluntarpeen sekä rakennushankkeen vaatiman ajan perusteella. Osa kouluista on jo nyt täynnä, ja rakennushankkeiden tuottama kapasiteetti palveluntarpeen näkökulmasta on myöhässä. Hankkeiden aikataulussa on pyrittävä pysymään.

Investointiohjelma sisältää suurien yksiköiden peruskorjauksia ja laajennuksia, jotka edellyttävät väistöjä. Rakentamisaikataulut osuvat erityisesti tämän vuosikymmenen viimeisille vuosille, ilman että uutta kapasiteettia on vielä käytössä. Investointiohjelmaehdotuksessa olevista hankkeista Lähderannan koulun ja Saarnilaakson koulun peruskorjaukset ja laajennuksien rakentaminen näyttää käynnistyvän ensimmäisenä. Erityisesti näiden koulujen hankkeiden aikataulussa pysyminen on tärkeää, jotta ei syntyisi tilannetta, että alkuvuosina väistökapasiteetti jää käyttämättä. Erityisesti vuodet 2028–2029 ovat haastavia väistöjen järjestämisen kannalta.

Oppilasennusteen toteutumista seurataan vuosittain ja tehdään tarvittavat muutosesitykset yhteistyössä Tilapalveluliikelaityksen kanssa.

Lukiokoulutus

Lukioikäisten määrä ennustetaan kasvavan vuosikymmenen lopun kaikkina vuosina 2030 asti. Tämän jälkeen lukioikäisten määrän kasvu ennustetaan tasaantuvan hetkeksi.

Espoo-tarinan mukaan kaikissa kaupunkikeskuksissa on hyvät palvelut. Toisin kuin perusopetusta ei toisen asteen koulutusta (ml. lukiokoulutus) kuitenkaan pidetä alueellisena palveluna vaan kaupunkitasoisena palveluna. Siitä huolimatta on tarkoituksenmukaista, että lukiokoulutuksen

yksiköitä ja riittävästi opiskelupaikkoja on kaikissa viidessä kaupunkikeskuksessa ja helposti saavutettavissa hyvien kulkuyhteyksien varrella. Tämä tukee omalta osaltaan myös kotouttamistavoitteen toteuttamista.

Yleislukiokoulutus toteutuu kaikissa viidessä kaupunkikeskuksessa. Sen sijaan lukioden painotukset, linjat ja erityislukiot jakautuvat suunnitellusti eri kaupunkikeskuksiin. Tästä syystä ei ole tarkoituksenmukaista, että lukiokoulutus toteutettaisiin alueellisena yhdenmukaisena koulutuksena, vaan kaupungin sisällä lukiolaisille luodaan valinnanmahdollisuus kiinnostuksen ja taipumusten mukaan.

Espoon kaupungin lukiopalveluiden palveluverkkoselvitystä päivitetään parhaillaan. Selvitys on tarkoitus käsitellä kaupunginjohtajan kanssa syyskuun puolivälissä. Palveluverkkoselvitys sisältää keskeiset tiedot lukiokoulutuksen tilatarpeista ja niiden toteuttamisesta muuttuvassa toimintaympäristössä. Selvityksessä esitetyt skenaariot ja ratkaisuvaihtoehdot muodostavat perustan lukiokoulutuksen tilatarpeiden arvioinnille ja investointiohjelman jatkovalmistelulle.

Uuden Kiviruukkiin sijoittuvan lukion rakennustyöt ovat käynnistyneet keväällä 2025. Kohde on valmistumassa kesäksi 2027. Espoon Yhteislyseon lukio, joka toimii tällä hetkellä Kutojantie 2:n väistötiloissa, siirtää toimintansa Kiviruukkiin, jossa toiminta käynnistyy lukukauden 2027–28 alussa. Kiviruukkiin sijoittuva lukio vastaa osin kasvavaan lukiolaisten määrään.

Lukiotoimen palveluverkkoselvityksen pohjalta mahdollisesti tulevat esitykset käsitellään yhteistyössä Tilapalvelut-liikelaitoksen kanssa ja tuodaan käsittelyyn investointiohjelman 2027–2036 valmistelussa.

Päätöshistoria

Liitteet

- 1 Investointikehys
- 2 Selvityskohteet
- 3 Vuokrahankkeet

Oheismateriaali

Tiedoksi